

II Konferencja "Z dziejów anarchizmu" - wprowadzenie

Radosław Skrycki

2016

Postać Michaiła Bakunina, jednego z najważniejszych twórców myśli anarchistycznej, jest obecna wśród polskich anarchistów od samego początku funkcjonowania ruchu. Ciepło wyrażający się o polskich dążeniach niepodległościowych, był Bakunin kimś niemal uniwersalnym, z jednej strony postacią wspierającą wolnościowe dążenia uciemiężonego narodu, z drugiej – podkreślającą wolność i indywidualność każdego człowieka oraz jego prawo do czynnego sprzeciwu przeciwko zniewoleniu. Jak pisze w niniejszym tomie Irina Kislicina: „Podstawą bakunizmu na wszystkich etapach jego ewolucji była idea absolutnego znaczenia poszanowania godności człowieka”. Godność tę w końcu XIX wieku Polacy mogli osiągnąć tylko w walce z carskim knutem. „Stosunek Bakunina do polskiego ruchu wyzwolenczego zamyka się w jego pełnym bezwarunkowym poparciu”.

Renesans myśli Bakunina nastąpił w międzywojennej Polsce. Choć głoszenie poglądów anarchistycznych było w II Rzeczypospolitej karane wieloletnim więzieniem, publikowano w kraju pisma klasyków anarchistycznej myśli: Bakunina, Kropotkina, rodzimych syndykalistów i kooperatystów. Niemalże zasługi położył tu księgarz z Warszawy, znany i zasłużony działacz międzywojennej Anarchistycznej Federacji Polski – Konrad Świerczyński. Własnym nakładem wydał życiorys Bakunina¹, także pocztówkę z jego podobizną. Umiłowanie wolności i szacunek do drugiego człowieka były dla niego wartościami nie tylko teoretycznymi; podczas okupacji wraz z synem pomagali zamkniętym w getcie Żydom, a po wybuchu Powstania Warszawskiego brali w nim czynny udział.

Tradycja obchodów urodzin i śmierci rosyjskiego anarchisty miała już w Polsce międzywojennej pewną tradycję. W lipcu 1926 roku Anarchistyczna Federacja Polski wydała okolicznościowy, dwustronicowy druk: Michał Bakunin (30.5.1814–1.7.1876) W 50-tą rocznicę śmierci. Szkicuje w nim życie i poglądy Bakunina, kończąc słowami: „Cześć pamięci Michała Bakunina – ducha wiecznego buntu społecznego!”. Także wychodzące w Paryżu pismo skierowane do polskich robotników „Walka” w numerze lipcowym wiele miejsca poświęciło biografii Bakunina, uzupełniając ją cytatami z klasyka myśli anarchistycznej.

W Polsce tak zwanej Ludowej Bakunin był przede wszystkim pamiętany przez pryzmat konfliktu z Marksem, jednak nawet mocno zideologizowana historiografia marksistowska nie mogła pominąć jego twórczości i wpływu na ruch lewicowy. Od lat 60. XX wieku można było spoglądać na niego bez obciążenia „marksistowską przeszłością”. Jednak dopiero w ostatnich latach doczekaliśmy się kilku wartościowych rozpraw autorskich, między innymi Jacka Uglika² czy – przede wszystkim – Antoniego Kamińskiego³, przedruków przedwojennych broszur (jak wspomniany wyżej biogram K. Świerczyńskiego), a nawet wyboru jego myśli w cytatach⁴.

Dla organizatorów kolejnej konferencji „Z dziejów anarchizmu” było zatem oczywiste, że Michał Bakunin to dobry „pretekst”, by zastanowić się z jednej strony nad postacią

¹ Warszawa 1933; niedawno wydany powtórnie przez poznańską Oficynę Wydawniczą Bractwa „Trojka”.

² J. Uglik, Michała Bakunina filozofia negacji, Warszawa 2007.

³ A. Kamiński, Michał Bakunin. Życie i myśl, t. 1: Od religii miłości do filozofii czynu (1814–1848), Wrocław 2012; t. 2: Podpalacz Europy (1848–1864), Wrocław 2013. W przygotowaniu tom 3.

⁴ M. Bakunin, Myśli, wybrał i wstępem opatrzył A.A. Kamiński, Poznań 2014.

rosyjskiego anarchisty, z drugiej – by pochylić się nad dziejami polskiego ruchu anarchistycznego. Konferencja zatytułowana: „Z dziejów anarchizmu. W dwustulecie urodzin Michaiła Bakunina” odbyła się w Szczecinie, w gościnnych murach Muzeum Narodowego, 29–31 maja 2014, a pokłosiem jej są opublikowane w niniejszym tomie artykuły. Konferencję, oprócz niżej podpisanego, organizowali Michał Przyborowski oraz Piotr Jankowski, zaś miejsca obrad użyczył nam dyrektor Muzeum Narodowego Lech Karwowski.

Zebrane teksty podzielono na dwie części, a poprzedzono rzutem oka na światowe obchody rocznicy urodzin Bakunina pióra naszego najważniejszego bakuninologa – Antoniego Kamińskiego. Sytuują one szczecińską konferencję w panoramie rozmaitych wydarzeń o różnym charakterze, które odbyły się na całym globie. Pozostałe artykuły podzielone zostały na dwie grupy. W pierwszej poddano analizie życie i myśl wielkiego klasyka anarchizmu, szczególnie w kontekście jego związków z Polską i recepcją jego nauk przez Polaków. W drugiej części, tradycyjnie, zamieszczono materiały związane z historią polskiego i światowego anarchizmu, które nie odwołują się bezpośrednio do Michaiła Bakunina.

Kolejna konferencja „Z dziejów anarchizmu”, tym razem poświęcona wojnie domowej w Hiszpanii, odbyć się ma w Szczecinie w czerwcu 2016 roku.

Anarcho-Biblioteka
Dobry pieróg to wywrotowy pieróg

Radosław Skrycki
II Konferencja "Z dziejów anarchizmu" - wprowadzenie
2016

[https://www.academia.edu/31124670/
Studia_z_dziej%C3%B3w_anarchizmu_2_English_summaries_](https://www.academia.edu/31124670/Studia_z_dziej%C3%B3w_anarchizmu_2_English_summaries_)

pl.anarchistlibraries.net